

Zes manieren waarop onderzoekers zich mengen in het publieke debat

Welk type wetenschapper ben jij?

Van stevige klimaatdemonstraties tot landbouwtijdschriften die vrijuit cherrypicken uit jouw onderzoek. Hoe sta je als wetenschapper in een polariserende maatschappij, waarin onenigheid ook over jouw expertise gaat? Onderzoeker Nina de Roo rondde onlangs een studie af naar de rollen die een onderzoeker kan aannemen in het publieke debat. De Roo, onderzoeker bij de Public Administration and Policy Group en het Centre for Development Innovation, onderscheidt zes rollen, oplopend in mate van verwevenheid met de maatschappij.

Tekst Rianne Lindhout • Illustratie Valerie Geelen

1 Bemoei je er niet mee

Stel, je doet fundamenteel bodemonderzoek. Uit pure nieuwsgierigheid zoek je naar nieuwe soorten bodemdieren of chemische verbindingen. Je bent niet geneigd om erover te communiceren met een breed publiek, je doet geen contractonderzoek en je hebt academische vrijheid hoog in het vaandel staan. Dan ben je een **pure scientist**: je bemoeit je niet met de verhitte debatten over stikstof en biodiversiteit. Toch heeft ook dit type wetenschapper maatschappelijk belang, volgens De Roo. 'Fundamentele wetenschap brengt veel voort dat voor de samenleving van belang is, denk aan uitvindingen zoals penicilline, kunstmatige intelligentie en elektriciteit.'

2 Haal alle wetenschap uit de kast

Stel dat een lobbyorganisatie met onderzoek wil laten aantonen dat biologische landbouw minder oogst oplevert dan gangbare. De organisatie stelt als randvoorwaarde dat de onderzoekers alleen naar de korte termijn kijken. Dan geeft volgens De Roo de **science arbiter** de opdracht terug. 'Die wil het onderzoek breder trekken, ook naar de langere termijn kijken en andere relevante factoren in het onderzoek meenemen. Wetenschappers die deze rol aannemen,

willen onpartijdig alle wetenschappelijke kennis aandragen die kan helpen gefundeerde beleidskeuzes te maken.'

3 Help de beste partij

Wanneer je als wetenschapper breed onderzoek doet, maar lobbyorganisaties uit het voorbeeld hierboven communiceren alleen de resultaten over de korte termijn. De media pikken vervolgens op dat overschakelen naar biologische landbouw onze voedselzekerheid in gevaar brengt, wat doe je dan? De Roo: 'Als slechts één kant van het verhaal in de media komt, kun je worden neergezet als een **issue advocate**, een activist eigenlijk. Sommige ecologen zou je hieronder kunnen scharen, of onderzoekers die meegaan in een verzoek om iets

heel specifiek te onderzoeken zonder het grotere plaatje mee te nemen. Bijvoorbeeld onderzoekers die bewijs aanleveren dat helpt in de beslissing voor – of tegen – abortus.' Sommige wetenschappers signaleren dat landbouwtijdschriften cherrypicken uit hun onderzoek. Wat moet je dan doen? Overal rectificaties eisen kan tijdrovend worden. De Roo: 'Informeer altijd je leidinggevende of instituut. Dat heeft ook een belang en een verantwoordelijkheid in het uitdragen van onpartijdigheid.'

4 Presenteer de hele menukaart

'De **honest broker** brengt als het ware een menukaart in beeld van de mogelijke opties', zegt De Roo. 'Naast wetenschap neemt deze wetenschapper ook conflicterende feiten, onzekerheden en maatschappelijke behoeften mee in het maken van die menukaart, maar laat het aan politici of de samenleving over om te kiezen. Die keuze hangt af van de waarden die op dat moment prioriteit

'Meld cherrypicking altijd aan je leidinggevende'

hebben.’ Ook in deze rol moet je oppassen dat media of anderen je niet neerzetten als partijdig. ‘Dat pakt bijvoorbeeld ASG-directeur Ernst van den Ende goed aan. Als hij wordt gevraagd voor een mediaoptreden waarbij hij in een debat tegenover een milieuorganisatie wordt gezet, weigert hij. Omdat het risico bestaat dat hij als *issue advocate* van de boerenlobby wordt weggezet, terwijl hij het genuanceerde verhaal wil vertellen.’

5 Trek een vastgelopen debat los

Bij het begin van een onderzoek of een dialoog over een controversieel onderwerp, is het goed om je op te stellen als een **knowledge broker**. ‘Je brengt in kaart wat de *hot potatoes* zijn, waar het wringt. Wat we wel en niet weten, en waar de kennis en waarden conflicteren. Dat kan een goed startpunt zijn voor een dialoog waarin iedereen gelijkwaardig is. Ook kun je zo helder krijgen wat voor onderzoek nodig is en wat er naast weten-

schap nog meer nodig is om een doorbraak te forceren in een vastgelopen debat, zoals bijvoorbeeld over stikstof of over ultrabewerkt voedsel.’

6 Zelf meedoen

De Roo werkt ook samen met bijvoorbeeld de WUR-organisatie om die te helpen een passende rol te spelen in het publieke debat waarin WUR-thema’s aan de orde zijn. In dat project is zij het laatste type wetenschapper dat zij onderscheidt: een **participatory knowledge co-creator**. ‘Je gaat dan naast de mensen staan die je onderzoekt, en co-creëert samen nieuwe kennis, als gelijkwaardige partners.’ Deze rol is in opkomst, ziet De Roo tot haar genoegen. Zo zijn er steeds meer *living labs* waarin wetenschappers met betrokken mensen en partijen werken aan bijvoorbeeld lokale energie,

gezondere leefstijl of duurzame landbouw. ‘Wanneer het onderwerp controversieel is, kan dit een productieve manier zijn om samen met actoren uit de samenleving tot innovatieve oplossingen te komen.’ De Roo hoopt met haar onderzoek te bereiken dat wetenschappers en instituten nadenken over hun rol, over hoe anderen hen zien en hoe ze op gelijkwaardige manier in dialoog kunnen gaan met mensen in de samenleving. ■

Reageer!

Welke rol of rollen neem jij met je onderzoek en communicatie daarover aan in het maatschappelijk debat? Worstel je er weleens mee? Mail naar resource@wur.nl.

